

Notitie 1. Oudedagsvoorziening en solidariteit

Bij de Oude Socialisten staat het begrip solidariteit centraal en dient deze solidariteit ook tot uitdrukking te worden gebracht bij wat we de oudedagsvoorziening noemen.

De oudedagsvoorziening berust op drie pijlers: de uitkering krachtens de Algemene Wet Ouderdomsvoorziening (AOW), het aanvullend pensioen via collectieve regelingen, en verder het eigen spaargeld of ander vermogen (al dan niet geërfd). De AOW en de collectieve regelingen hebben solidariteit als basis (zij het met verschillende groepen). Het derde onderdeel, spaargeld of ander eigen vermogen, valt buiten de reikwijdte van het begrip solidariteit.

Daarnaast moeten wij ons realiseren dat ouderen aanzienlijk minder kansen hebben om in nadelige omstandigheden een tekort aan middelen tegen te gaan, zich te weren op de arbeidsmarkt of anderszins hun lot in eigen handen te nemen: niet als aalmoes, maar vanuit verworven recht beroepen zij zich op afspraken en overeenkomsten, waarvan de spelregels niet achteraf en eenzijdig mogen worden veranderd. Daarnaast mag ook van ouderen worden verwacht dat maatregelen niet als effect hebben dat de lasten eenzijdig naar de *komende* generaties worden verschoven!

De AOW, ook wel staatspensioen genoemd, is in feite een minimale voorziening op bijstandsniveau voor iedereen boven een bepaalde leeftijd (nu 65 jaar). Formeel wordt de AOW uit premies (volksverzekeringen) opgebracht, en degenen die een uitkering ontvangen hoeven niet langer premie te betalen. De praktijk is echter weerbarstiger.

De premieopbrengsten zijn namelijk binnenkort niet toereikend om al degenen te betalen die in aanmerking komen voor de AOW, omdat de hoogte van de premie aan een maximum is gebonden. Het tekort wordt dan gefinancierd uit de opbrengsten van de belastingen. Daaraan dragen dan ook de ontvangers van AOW bij, voor zover zij de beschikking hebben over aanvullend pensioen of inkomsten uit vermogen.

In onze ogen krijgt de solidariteit gestalte door zowel de premiehoogte als de leeftijd waarop de AOW ingaat niet als onwrikbaar vast gegeven te beschouwen, maar als resultaat van de afweging van de belangen van de verschillende generaties.

In dit verband is het interessant te constateren dat de economische crisis onder meer heeft gezorgd voor een actualisering van de discussie over verhoging van de AOW-leeftijd tot 67 jaar. Hoewel werkgevers en werknemers in een te sluiten monsterverbond zich hiertegenover negatief opstellen lijkt de geest definitief uit de fles: het onderwerp is niet langer taboe en ook de politieke partijen maken zich op hun stellingen te betrekken. Over dit onderwerp merken de Oude Socialisten op dat geleidelijke invoering in de komende kwart eeuw, bij voorbeeld met telkens een maand per jaar, alleszins bespreekbaar moet zijn. Wij zien de volgende voordelen:

- een verruiming van het arbeidspotentieel in absolute zin
- financiële besparingen en aldus betere houdbaarheid van het omslagstelsel
- het doorbreken van de absoluutheid van de 65-jaargrens, waardoor de oudere mens desgewenst meer kansen krijgt om door te werken.

Maar natuurlijk dient daarbij wel gekeken te worden naar die beroepen, die door hun zware en 'slijtende' aard niet tot het 67e jaar kunnen worden uitgeoefend. Zoals dat ook nu al zou moeten gelden voor werk tot aan de 65-jaargrens!

Voor verhoging van de AOW-leeftijd pleit nog het volgende. De gemiddelde leeftijd is de afgelopen decennia drastisch gestegen. Met name de levensverwachting van jonggeborenen is spectaculair toegenomen. Maar de tijd die mensen gemiddeld na hun 65e nog te leven hebben is weliswaar ook verlengd, maar slechts met anderhalf tot twee jaar. Onder deze omstandigheden valt te overwegen om in beginsel de AOW-leeftijd met deze marge te verhogen. Te meer ook omdat ook de levenskwaliteit te meten in gezondheid en welvaart sterk is toegenomen.

De hoogte van de netto-AOW ligt echter wel vast, niet in hoogte, maar via de koppeling aan het bijstandsniveau. Ook daarin zit een vorm van solidariteit, omdat ook dat afhangt van afweging van belangen tussen de verschillende groepen in de samenleving. Deze afweging wordt gemaakt in het parlement.

De aanvulling op het pensioen via collectieve regelingen is ook een vorm van solidariteit, echter beperkt tot de aangeslotenen bij hetzelfde pensioenfonds. Ook hier gaat het om het afwegen van premies tegen uitkeringen aan gepensioneerden, en het behoud van aanspraken van de huidige generatie die nu de premie opbrengt. De leeftijd waarop het pensioen ingaat is niet automatisch dezelfde als die van de AOW, zeker niet bij de pensioenen met een flexibele ingangsdatum. Het leeftijdsontslag hoeft daarom ook niet gekoppeld te zijn aan de datum van ingang van de AOW.

De afweging hier wordt gemaakt tussen bonden en werkgevers.

Wij beschouwen dit als een goed stelsel, en zijn bereid te aanvaarden dat het toekomstige inkomen niet geheel vaststaat. Dat is tenslotte voor degenen die thans werken ook niet het geval, zoals de huidige recessie duidelijk laat zien. De Oude Socialisten vertrouwen erop dat de belangenafweging in solidariteit plaats blijft vinden, al is het maar omdat degenen die nu werken later zelf pensioen zullen willen ontvangen.

De Oude Socialisten hebben daarom als actiepunten:

- De netto-AOW heeft dezelfde hoogte als het bijstandsniveau
- De AOW blijft een volksverzekering met een aan de leeftijd gekoppelde ingangsdatum. De leeftijd waarop de AOW ingaat kan eventueel stijgen.
- De hoogte van de premie AOW dient redelijk stabiel te zijn, maar kan wel geleidelijk verhoogd of verlaagd worden,
- Het leeftijdsontslag wordt niet wettelijk geregeld, maar overgelaten aan bonden en werkgevers.